

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТОСПРОМОЖНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА*Саєнко Я. В., студентка**Науковий керівник: Пріхно І. М., к.е.н., доцент
Черкаський державний технологічний університет*

У сучасних умовах господарювання не існує підприємства, яке б рано чи пізно не відчуло нестачу в коштах, що спричинено погіршенням його фінансово-господарського стану. В умовах обмеженості власних фінансових ресурсів в більшості вітчизняних підприємств проблема отримання кредитних коштів стає однією з найважливіших не тільки з позицій поточної діяльності, але й перспектив подальшого розвитку суб'єктів господарювання. Будь-яка кредитна операція повинна враховувати збалансованість інтересів банку та позичальника. Так, банку необхідно максимально точно оцінити кредитоспроможність контрагента, а останньому – чітко уявити вимоги, що ставляться кредитором. Таким чином, виникає необхідність визначити суть поняття «кредитоспроможність», з'ясувати ті критерії, які забезпечують кредитоспроможність, адже від правильного визначення останньої залежить ефективність діяльності комерційного банку.

Питання теорії оцінки кредитоспроможності досліджувала велика кількість вітчизняних вчених, а саме: Ю. Бугель, О. Васюренко, В. Вітлінський, В. Галасюк, І. Гуцал, Н. Дехтяр, О. Дзоблюк, А. Єпіфанов, Н. Корецька, О. Корольова-Казанська, О. Мороз, О. Остафіль, О. Пернарівський, О. Петрук, Л. Примостка, Н. Тарасенко, О. Терещенко, Я. Чайковський та інші.

Поняття «кредитоспроможність» з'явилося ще у XVIII ст. Його використовували у своїх працях А. Сміт, Н. Бунге, В. Косинський та ін. Так, Н. Бунге в праці «Теорія кредиту» (1852 р.) наводить висловлювання французького банкіра: «Надаючи довіру, ми звертаємо увагу на їх (клієнтів) чесність – вона переконує нас в тому, що ми не будемо обмануті; на їх мистецтво – воно дає нам надію, що вони не помиляться в своїх розрахунках; на їх вид діяльності – цим визначається сподівання на відсоток, який ми очікуємо» [1, с. 163].

На сьогодні не має єдиної думки щодо визначення поняття «кредитоспроможність» та щодо підходів до її оцінки. В економічній енциклопедії зазначається, що кредитоспроможність – це сукупність фінансових і матеріальних можливостей одержання і сплати кредиту в установленій термін і у повній сумі. Визначається наявністю у

підприємства відповідних коштів, обсягів основних і оборотних засобів для гарантування своєчасної сплати передбачених договором позичених сум [2, с. 317].

Розглянемо основні визначення кредитоспроможності (табл. 1).

Таблиця 1 – Визначення суті поняття «кредитоспроможність»

Автор	Визначення
О.О. Шеремет, Л.О. Примостка	Під кредитоспроможністю позичальника розуміють здатність юридичної чи фізичної особи повністю і в зазначені терміни виконати всі умови кредитної угоди.
Положення НБУ № 23 від 25.01.2012 року	Кредитоспроможність – наявність у боржника (контрагента банку) передумов для проведення кредитної операції і його спроможність повернути борг у повному обсязі та в обумовлені договором строки.
В.В. Гласюк	Кредитоспроможність – це спроможність позичальника за конкретних умов кредитування в повному обсязі й у визначений кредитною угодою термін розрахуватися зі своїми борговими зобов'язаннями виключно грошовими коштами, що генеруються позичальником у ході звичайної діяльності.
І.А. Бланк, Я.В. Соколов	Кредитоспроможність – це система умов, які визначають здатність підприємства залучати кредит у різних формах, виконуючи всі пов'язані з ним фінансові зобов'язання в повному обсязі і в передбачені терміни.
Н.М. Деєва, О.І. Дедіков, М.О. Сахарова, В.В. Хрестинин	Кредитоспроможність – фінансово-господарський стан підприємства чи організації, котрий дає впевненість у ефективному використанні позичених коштів, спроможність та готовність позичальника повернути кредит згідно умов договору.

Загалом при визначенні кредитоспроможності необхідно враховувати аспекти, які допомагають більш точно розкрити суть даного поняття, зокрема зі сторони позичальника.

1) етимологія терміна «кредитоспроможність» не випадкова і тому кредитоспроможність необхідно визначати насамперед як спроможність;

2) потрібно вказувати особу, про спроможність якої зазначається та в ролі якої найкраще розуміти позичальника;

3) кредитора цікавить не тільки здатність позичальника повернути кредит, а й проценти за ним. Тому слід визначати кредитоспроможність як спроможність позичальника розрахуватися за своїми борговими зобов'язаннями, що включає і основну суму боргу, і проценти;

4) для банку є суттєвим не тільки спроможність позичальника розрахуватися за своїми зобов'язаннями, а і спроможність це робити своєчасно (тобто у визначений кредитною угодою термін) і в повному обсязі;

5) кредитора цікавить не тільки спроможність позичальника повернути борг і проценти, а і його бажання це зробити.

До основних критеріїв оцінювання кредитоспроможності підприємства-позичальника слід віднести такі [3, с. 11]:

– забезпеченість підприємства власними коштами щонайменше на 50 % від загальної суми витрат, які воно здійснює;

– репутація підприємства (кваліфікація та здібності керівника, дотримання ділової етики, договірної та платіжної дисципліни);

– оцінка продукції, яка випускається, наявність замовлень на її реалізацію, характер послуг, що надаються (конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках, попит на продукцію та послуги, обсяги експорту, ступінь залежності попиту на продукцію від сезонності та ін.);

– економічна кон'юнктура (перспективи розвитку підприємства-позичальника, наявність джерел для фінансування та капіталовкладень);

– ринкова кон'юнктура (перспективи розвитку ринку даного товару чи послуги, позиціонування товару чи послуги позичальника, темпи зростання ринку, сезонність та інші фактори, що впливають на його розвиток).

Для досягнення необхідного рівня кредитоспроможності потрібно здійснювати ефективне управління нею. Загалом під управлінням розуміється процес планування, організації, мотивації контролю, необхідний для того, щоб сформулювати і досягти цілей організації, і діяльність, пов'язана з впливом керуючого суб'єкта на керований об'єкт з метою досягнення результатів.

Управління кредитоспроможністю підприємства можна визначити як сукупність управлінських дій, спрямовану на розробку і реалізацію управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням достатнього потенціалу підприємства для повернення кредитних ресурсів і сплати відсотків за користування ними [4, с. 240].

На нашу думку, управління кредитоспроможністю підприємства – це процес планування, аналізу, організації, мотивації, контролю, пов'язаний із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів, їх формуванням і розподілом, який дозволяє підприємству отримувати та погашати кредитні зобов'язання в повному обсязі та у визначений строк.

Отже, в економічній літературі не існує єдиної позиції щодо співвідношення понять кредитоспроможність та платоспроможність. Вва-

жаємо поняття кредитоспроможність вужчим за поняття платоспроможності, що пояснюється тим, що кредитоспроможність прогнозує платоспроможність позичальника тільки на строк дії кредитного договору та в обсягах, які ним передбачені. На підставі цих ознак під управлінням кредитоспроможністю будемо розуміти процес планування, аналізу, організації, мотивації, контролю, пов'язаний із забезпеченням такого стану фінансових ресурсів їх формуванням і розподілом, який дозволяє підприємству отримувати та погашати кредитні зобов'язання в повному обсязі та у визначений строк.

Література.

1. Рудченко І.В. Кредитоспроможність позичальника як критерій формування кредитних відносин / І.В. Рудченко // Держава та регіони. – 2008. – № 5. – С. 162-166.
2. Енциклопедія бізнесмена, економіста, менеджера / за ред. Р. Дяківа). – К. : Міжнародна економічна фундація, 2000.– 704 с.
3. Оцінка кредитоспроможності та інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання : монографія / А.О. Єпіфанов, Н.А. Дехтяр, Т.М. Мельник, І.О. Школьник та ін. / За ред. д.е.н. А.О. Єпіфанова. – Суми : УАБС НБУ, 2007. – 286 с.
4. Корольова-Казанська О.В. Методологічні засади управління кредитоспроможністю підприємства / О.В. Корольова-Казанська // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – Чернівці ЧТЕІ КНТЕУ, 2010. – Вип. I (32). Економічні науки. – С. 239-245.

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ЗАПАСІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Шпати́ковська Т. А., студентка

Науковий керівник: Букало Н. А., к.е.н., доцент

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Ведення управлінського обліку на підприємстві сприяє ефективному управлінню підприємством та прийнятті управлінських рішень. Це дозволяє контролювати витрачання всіх ресурсів та підвищенні їх ефективності використання.

На підприємствах які займаються виробництвом продукції запаси займають досить значну частку в структурі оборотного капіталу. У зв'язку з цим є потреба в управлінні ними.

Дослідженням питання управлінського обліку займались багато вчених, серед яких: С. Ф. Голов, П. Й. Атамас, О. В. Лишиленко,